

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความต้องการพื้นฐานของชีวิตมนุษย์ก็คือ การดำรงชีวิตให้อยู่รอด ซึ่งปัจจัยที่ใช้ดำรงชีวิตก็คือ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค และที่อยู่อาศัย มนุษย์เป็นสัตว์สังคม มีการพัฒนาตนเองเพื่อการดำรงชีพที่ดีขึ้นเรื่อย ๆ กระบวนการหนึ่งที่ใช้ในการพัฒนาตนเองและสังคมของมนุษย์ก็คือ การศึกษา

การศึกษาของประเทศไทยในปัจจุบัน จัดตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม โดยจะแบ่งการศึกษาออกเป็น 4 ระดับคือ ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษา สำหรับระดับมัศึกษานั้นจะแบ่งออกเป็น 2 ตอนคือ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยใช้เวลาเรียนตอนละ 3 ปี ซึ่งมัธยมศึกษาเป็นการศึกษาหลังประถมศึกษา มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ทั้งวิชาการและวิชาชีพที่เหมาะสมกับวัย ความต้องการ ความสนใจและความถนัด เพื่อให้แต่ละบุคคลเข้าใจรู้จักเลือกอาชีพที่เป็นประโยชน์แก่ตนเองและสังคม¹

กู๊ด (Good) ได้กล่าวไว้ว่า "การมัธยมศึกษา คือ การศึกษาที่วางไว้สำหรับเยาวชนในวัย 12 ถึง 17 ปี เน้นหนักเพื่อเป็นเครื่องมือให้กับการเรียนรู้ การแสดงออกและทำความเข้าใจกับสภาพความเป็นไปของชีวิตที่แท้จริง และเป็นการพัฒนาทัศนคติในการคิดนิสัย และสาระอันเกี่ยวกับสังคม ร่างกายและสติปัญญา"² ซึ่งจะเห็นได้ว่าเด็กในวัยนี้

¹ กระทรวงศึกษาธิการ, แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ยูนิเค็คโปรดักชั่น, 2520), หน้า 11.

² Carter V. Good. Dictionary of Education (New York : McGraw Hill, 1959), p. 491.

ในช่วงที่จะก้าวจากวัยเด็กไปสู่ผู้ใหญ่ ดังนั้น จึงเป็นวัยที่มีปัญหาในการปรับตัวมากที่สุด ทั้งทางด้านพัฒนาการทางจิตใจ ร่างกายและทางสังคม การมีความเข้าใจและส่งเสริมให้เด็กในวัยนี้มีพัฒนาการในทางที่ถูกต้องและเจริญงอกงามอย่างเต็มที่ จะช่วยให้เราได้พลเมืองที่มีประสิทธิภาพ และไม่ก่อปัญหาให้แก่สังคมและประเทศชาติ

ในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 3 (พ.ศ. 2515-2519) การศึกษาในระดับมัธยมศึกษาได้ขยายตัวอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะด้านปริมาณ อัตราส่วนของนักเรียนมัธยมศึกษาต่อประชากรในส่วนภูมิภาค คือ ร้อยละ 0.01 ซึ่งในส่วนกลางมีอัตราส่วนสูงถึงร้อยละ 5.01 ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นว่า โอกาสเข้าศึกษาต่อในระดับมัศึกษามีความแตกต่างกัน ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำอันทำให้การพัฒนากำลังคนในระดับกลางของประเทศไม่บรรลุเป้าหมายเท่าที่ควร จากรายงานการประชุมครั้งที่ 4/2521 ของคณะกรรมการบริหารการศึกษาแห่งชาติได้กล่าวถึงอัตราส่วนระหว่างนักเรียนระดับมัธยมศึกษาต่อประชากรทั้งประเทศ คือ ร้อยละ 2.38 ในขณะที่เพื่อนบ้านประเทศใกล้เคียง เช่น มาเลเซีย สิงคโปร์ มีตัวเลขผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาสูงถึงร้อยละ 4 กระทรวงศึกษาธิการจึงมีความเห็นว่าจะต้องเพิ่มจำนวนนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาให้มากขึ้น โดยเฉพาะในเขตจังหวัดที่มีอัตราส่วนนักเรียนมัธยมศึกษาต่อประชากรต่ำ ให้เขยิบเข้าไปใกล้ให้ถึงค่าเฉลี่ยอัตราส่วนร้อยละ 2.38 ซึ่งเป็นอัตราส่วนนักเรียนมัธยมศึกษาต่อประชากรทั้งประเทศ ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงต้องมีการขยายจำนวนสถานศึกษาในระดับมัธยมศึกษาให้เพิ่มขึ้น และทั่วถึงเพื่อให้เพียงพอแก่ความต้องการของสังคม โดยเฉพาะประชาชนในชนบทให้มีโอกาสในการศึกษาเล่าเรียนในระดับสูงขึ้นไปจากระดับประถมศึกษาในท้องถิ่นของตน ดังนั้น ในแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 3 (พ.ศ. 2515 - 2519) กรมสามัญศึกษาจึงมีโครงการเปิดโรงเรียนมัธยมศึกษาประจำอำเภอเพิ่มขึ้นปีละ 36-50 โรงเรียน จนครบทุกอำเภอ และคงต้องเปิดเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ต่อไปในอนาคต เพราะกระทรวงมหาดไทย ประกาศตั้งกิ่งอำเภอเพิ่มเติมอยู่เสมอปีละ 6-12 กิ่งอำเภอและในปี พ.ศ. 2518 ได้มีการดำเนินโครงการพิเศษโดยเปิดโครงการโรงเรียนมัศึกษาระดับตำบลควบคู่ไปกับโรงเรียนมัธยมศึกษาประจำอำเภอ เพื่อเป็นการสกัดกั้นนักเรียนไม่ให้ต้องเดินทางไปศึกษาต่อในเมือง และในแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 4 (พ.ศ. 2520 - 2524) กรมสามัญศึกษามีนโยบายจัดตั้งโรงเรียนมัศึกษาระดับ

ตำบลปีละ 100 โรง โดยคำนึงถึงความพร้อมและความเหมาะสมของท้องถิ่น¹ เมื่อวันที่ 28-29 สิงหาคม พ.ศ. 2521 คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้ประชุมสัมมนาเรื่องการจัดโรงเรียนมัธยมศึกษาระดับตำบล สรุปผลการประชุมสัมมนาได้ว่า กรมสามัญศึกษาควรหยุดยั้งนโยบาย เปิดโรงเรียนมัธยมศึกษาระดับตำบลปีละ 100 โรง ให้เหลือเท่าที่จำเป็น และควรเร่งปรับปรุงคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษาให้ดีขึ้นและทัดเทียมกันหมด² โดยควรมีการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่นอย่างแท้จริง มีการปรับปรุงคุณภาพของครูอยู่เสมอ มีหน่วยงานรับผิดชอบหน่วยเดียว และควรใช้หลักสูตรมัธยมแบบประสม ซึ่งลักษณะของโรงเรียนมัธยมแบบประสมก็คือ เป็นโรงเรียนสหศึกษา³

จากการประกาศใช้แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 ที่กำหนดให้มัธยมศึกษาเป็น 6 : 3 : 3 คือชั้นประถมศึกษาเรียน 6 ปี (จากเดิม 7 ปี) ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเรียน 3 ปี และชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเรียน 3 ปี ทำให้ในปีการศึกษา 2521 มีนักเรียนระดับประถมศึกษาเรียนจบมีจำนวนเพิ่มขึ้นอีกเท่าตัว และทำให้จำนวนนักเรียนที่เข้าเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเพิ่มขึ้นอีกเท่าตัวด้วย ซึ่งก็ทำให้มีปัญหาเรื่องที่เรียนไม่พอเกิดขึ้นมา และจากนโยบายการขยายเพิ่มจำนวนนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาให้มากขึ้นถึงเกณฑ์เฉลี่ยของประเทศ (ร้อยละ 2.38) ของกระทรวงศึกษาธิการต่อจำนวนประชากร ตลอดจนความตื่นตัวในด้านการศึกษาของประชาชน ทำให้ความต้องการในการศึกษาต่อในชั้นที่สูงจากระดับประถมศึกษาเพิ่มมากขึ้น จึงทำให้จำนวนนักเรียนในระดับมัศึกษามีจำนวนเพิ่มมากขึ้นและในการจัดที่เรียนให้เพียงพอแก่ความต้องการและจำนวนนักเรียนที่เพิ่มมากขึ้นมานี้ กระทรวงศึกษาธิการได้มีโครงการขึ้นมาหลายโครงการ เช่น จัดเรียนแบบสองผลัดและเปิดโรงเรียนเพิ่มมากขึ้นตามโครงการต่าง ๆ สำหรับโรงเรียนที่เปิดเพิ่มขึ้นใหม่นี้ เพื่อเปิดโอกาสให้ทุกคนได้มีโอกาสในการศึกษาเท่าเทียมกัน และเนื่องจากงบประมาณไม่เพียงพอ

¹ สมศักดิ์ ศรีมานิชน์, การมัธยมศึกษา (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเคียนส์โตร์, 2524), หน้า 137-139.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 142.

³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 128.

พอที่จะจัดแยกเป็นโรงเรียนชายและโรงเรียนหญิง และเพื่อเป็นการประหยัดงบประมาณจึงได้จัดให้โรงเรียนที่เปิดใหม่เหล่านี้ เป็นโรงเรียนแบบสหศึกษา

ประเทศไทยเริ่มมีการจัดการศึกษาแบบสหศึกษาอย่างแพร่หลายเมื่อหลังสงครามโลกครั้งที่สอง คือ ประมาณ พ.ศ. 2491 เป็นต้นมา ซึ่งในปี พ.ศ. 2491 นี้เป็นปีที่ประเทศไทยเริ่มสมัครเข้าเป็นสมาชิกองค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ¹ ทำให้แนวความคิดและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการต่าง ๆ ได้เข้ามา มีบทบาทต่อเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนแนวปรัชญาในการศึกษาของประเทศไทยมากขึ้น

ซำรง บัวศรี ได้กล่าวถึงสาเหตุของการจัดการศึกษาแบบสหศึกษาของประเทศไทยไว้ว่า

1. จากปริมาณของพลเมืองที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ประกอบกับสถานะทางเศรษฐกิจของประเทศ ไม่อยู่ในฐานะที่จะจัดสถานที่เรียนให้แก่นักเรียน โดยแบ่งเป็นชาย หญิง เหมือนอย่างเคยปฏิบัติมาแต่เดิม ประกอบกับความสนใจและความตื่นตัวทางการศึกษาของประชาชนก็มีมากขึ้นด้วย
2. ความคิดเห็นของนักการศึกษาและประชากรส่วนรวมต่างมีความคิดเห็นสอดคล้องกันและมองเห็นประโยชน์ของสหศึกษามากขึ้น มีความรังเกียจและความกลัวในผลเสียหายน้อยลง
3. ความเปลี่ยนแปลงในด้านวัฒนธรรมในสังคมบางประการ เช่น การให้เสรีภาพและความเสมอภาคแก่บุคคลทั้งเพศหญิงและเพศชายทัดเทียมกันได้ เป็นเครื่องช่วยชักจูงความคิดเห็นขัดแย้งในการจัดสหศึกษาลงไปได้มาก
4. อิทธิพลของวงการศึกษาในต่างประเทศที่มีต่อนักการศึกษาไทย ได้สร้างแนวความคิดใหม่เกี่ยวกับคุณค่าของสหศึกษา และเป็นแรงผลักดันให้มีการทดลองนำมาใช้และเมื่อปรากฏผลดี การปฏิบัติก็ได้แพร่หลายออกไป²

¹ สมบูรณ์ พรธนาภพ, ประวัติและปรัชญาการศึกษาของไทย (กรุงเทพฯ : วิทยุอักษรการพิมพ์, 2524), หน้า 366.

² ซำรง บัวศรี, หลักการการศึกษา (พระนคร : โรงพิมพ์ไทยสัมพันธ์, 2506), หน้า 293.

ถึงแม้ว่าหลายประเทศจะได้นำเอาวิธีการศึกษาแบบสหศึกษามาใช้ และคนส่วนใหญ่ต่างยอมรับกันแล้วก็ตาม ยังมีบุคคลอีกเป็นจำนวนมากที่ไม่เห็นด้วย ซึ่งต่างมีเหตุผลและข้อคิดเห็นที่น่าสนใจในการสนับสนุนและคัดค้านการจัดการศึกษาแบบสหศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในประเทศไทย มีการจัดแบบแยกเรียน ชาย-หญิง และสหศึกษาทั้ง 2 อย่าง แต่แนวโน้มโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เปิดใหม่จะเป็นแบบสหศึกษาซึ่งเราจะต้องศึกษาทำความเข้าใจในสหศึกษาให้ละเอียดมากและดีที่สุด ก่อนที่จะนำไปใช้และมีการปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมอยู่เสมอ เพราะการนำสหศึกษาไปใช้ในสังคมใดสังคมหนึ่งย่อมขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมและความต้องการของสังคมนั้น ๆ เป็นส่วนสำคัญ

สำหรับข้อดี ข้อเสียของการศึกษาแบบสหศึกษา เราพอจะวิเคราะห์ห่อออกมาได้ดังนี้

1. ข้อดี เป็นการประหยัดและไม่ต้องแยกเด็กออกเป็นสองโรงเรียน
ข้อเสีย เป็นการลำบากในบางกรณีโดยเฉพาะการที่ต้องจัดบริการให้เด็กทั้งชายและหญิงทั้งสองเพศ
2. ข้อดี เป็นการสอดคล้องกับธรรมชาติของมนุษย์ที่ต้องดำรงชีวิตอยู่ร่วมกัน
ข้อเสีย การอบรมสั่งสอนในโรงเรียนที่ไม่เป็นสหศึกษาทำได้สะดวกกว่า เพราะเพิ่งเล็งแต่เพศเดียวเท่านั้น
3. ข้อดี เป็นการให้ความเสมอภาคแก่ทั้งสองเพศ
ข้อเสีย ความแตกต่างทางเพศทำให้การจัดโปรแกรมการศึกษาเป็นไปด้วยความลำบากและไม่อาจสนองความต้องการของแต่ละเพศได้เต็มที่
4. ข้อดี ส่งเสริมให้สองเพศรู้จักสมาคม การถนอมน้ำใจ การไม่เอาเรียดเอาเปรียบ รู้จักรักษาดน ปกครองตน และมีศีลธรรม
ข้อเสีย ปัญหาในค่านการปกครองมีเพิ่มมากขึ้น เพราะครูจะต้องมีความเข้าใจ เด็กแต่ละเพศอย่างถี่
5. ข้อดี ช่วยให้แต่ละเพศมีการปรับตัวดีขึ้น เด็กผู้ชายจะอ่อนโยนลงและเด็กผู้หญิงก็จะไม่อ่อนแอจนเกินไป
ข้อเสีย พ่อแม่ ผู้ปกครอง และสังคมภายนอกยอมส่งเสริมการสังคมนระหว่างเพศของเด็กได้ก็อยู่แล้ว

6. ข้อดี ช่วยให้การศึกษากว้างขวางยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในแง่ของการจัดประสบการณ์และกิจกรรม

ข้อเสีย อาจขัดกับวัฒนธรรมของบางท้องถิ่นที่ไม่ต้องการให้เด็กหญิงและเด็กชายติดต่อกันใกล้ชิดก่อนถึงเวลาอันสมควร

7. ข้อดี ในแง่ของวินัยในโรงเรียนจะดีขึ้นเพราะต่างฝ่ายจะต้องระมัดระวังความประพฤติ กิริยามารยาทของตน

ข้อเสีย พัฒนาการของเด็กหญิงและเด็กชายแตกต่างกัน โดยเฉพาะในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เด็กหญิงจะมีการพัฒนาลำหน้าเด็กชายไปราว 2 ปี และความต้องการในการพัฒนาทางร่างกายและจิตใจบางประการก็แตกต่างกัน เพราะฉะนั้น การจัดให้เรียนร่วมกันจึงอาจมีข้อขัดกันในด้านพัฒนาการได้

8. ข้อดี ช่วยแก้ปัญหาเรื่องเพศที่เด็กอาจก่อกวนนอกโรงเรียน เพราะการเรียนร่วมกันก็เท่ากับได้ศึกษาเรื่องเพศไปในตัว

ข้อเสีย ในแง่ความเสมอภาคทางการศึกษา อาจกล่าวได้ว่าทำได้ไม่เต็มที่ เพราะไม่อาจสร้างเสริมพัฒนาการได้เต็มที่เหมือนอย่างการจัดแยกกันเรียน

9. ข้อดี ทักษะของทั้งครูและเด็กเกี่ยวกับแต่ละเพศกว้างขวางขึ้นไม่แคบอยู่แต่ในวงการเพศเดียว

ข้อเสีย ในแง่ของการปรับตัว บางกรณีแทนที่จะดีขึ้นกลับเลกลง เช่น กลายเป็นคนเก็บตัวมากขึ้น ซ้ำอายุมากขึ้น เป็นต้น ซึ่งเกิดจากการปรับตัวแบบถอยหลังเข้าคลอง¹

สำหรับหลักสูตรของโรงเรียนมัธยมศึกษา มีการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงเพื่อให้เกิดความเหมาะสมอยู่เป็นระยะ ๆ โดยเริ่มจากการที่เป็นโรงเรียนมัธยมวิชาการ (วิสามัญ) เป็นโรงเรียนมัธยมที่แยกออกเป็นวิชาการและอาชีพ และในที่สุดหลักสูตรปัจจุบันเป็นไปในรูปวิชาการและวิชาชีพรวมกัน โดยพยายามจะให้หลักสูตรจบในตัวเอง และสนองความต้องการของผู้เรียนทั้งสองกลุ่ม คือ กลุ่มที่ต้องการศึกษาและกลุ่มที่ต้องการออกไปประกอบ

¹ ช่าง บัณฑิต, หลักการศึกษ, หน้า 295-296.

อาชีพ และสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่มีขีดความสามารถจำกัดในการรับนักเรียนที่จบจากระดับมัธยมศึกษา เข้าศึกษาต่อ ดังนั้น ถ้านักเรียนเหล่านี้ไม่มีวิชาชีพติดตัว ก็จะกลายเป็นผู้ว่างงานหรือทำงานที่ไม่เหมาะสมซึ่งก่อให้เกิดปัญหาต่อตนเองและสังคมเป็นอย่างยิ่ง ปัญหาผู้ว่างงานเป็นปัญหาใหญ่ปัญหาหนึ่งในการพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้า และผู้ว่างงานมักก่อให้เกิดปัญหาแก่สังคมต่าง ๆ เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหายาเสพติด ฯลฯ เป็นต้น ซึ่งต้องใช้เวลาและงบประมาณมากมายในการแก้ปัญหา และในช่วงเวลาที่ว่างอยู่แบบนี้ ถ้าคนเราใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ก็จะช่วยลดปัญหาของสังคมได้มาก สำหรับเด็กในวัยเรียนควรจะได้มีการฝึกการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เช่น เล่นกีฬา การเล่นกีฬาเป็นการออกกำลังกายช่วยให้สุขภาพร่างกายและจิตใจสมบูรณ์แข็งแรง กฎกติกาในการเล่นกีฬาก็ช่วยให้คนเรารู้จักเคารพในกฎระเบียบในสังคมและปฏิบัติตามได้ และการกีฬาก็คือส่วนหนึ่งที่สำคัญของการพลศึกษา

พลศึกษาเป็นการศึกษาแขนงหนึ่งในหลาย ๆ แขนงที่จัดให้มีในหลักสูตรการศึกษา เพื่อช่วยในการพัฒนาการของเด็กให้เป็นพลเมืองที่มีประสิทธิภาพของชาติ และมีสมรรถภาพในตัวเองโดยใช้กิจกรรมทางกายที่เลือกสรรแล้ว เป็นสื่อในการเรียนการสอน

ในแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับพุทธศักราช 2520 ได้กล่าวถึงการศึกษาทางสถานพลศึกษาไว้ในความมุ่งหมายของการศึกษาว่า "เพื่อให้มีบุคลิกภาพ มีสุขภาพและอนามัยที่ดี สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ"¹ และในหมวดที่ 6 ข้อ 21 ก็ได้กล่าวไว้อีกว่า "รัฐพึงจัดการพลศึกษาในทุกระดับการศึกษา และพึงจัดให้แก่ประชาชนทั่วไปด้วยเพื่อเสริมสร้างและก่อให้เกิดความสำนึกในคุณค่าของการกีฬา และสุขภาพอนามัยและกิจกรรมการพักผ่อน"²

จะเห็นได้ว่า พลศึกษาเป็นส่วนที่สำคัญในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กและประชาชนทั่วไป โดยเฉพาะเด็กในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น

¹ กระทรวงศึกษาธิการ, แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 (กองแผนงาน/สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2520), หน้า 1.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 15.

พ.ศ. 2521 ในจุดมุ่งหมายข้อ 7 ใกล้เคียงถึงวิชาพลศึกษาไว้ว่า " เพื่อให้มีสุขภาพสมบูรณ์ ทั้งร่างกายและจิตใจ" หมวดวิชาพลศึกษา เป็นหมวดวิชาการศึกษานึ่งในหลาย ๆ หมวด การศึกษาที่จะจัดให้แก่เด็กในโรงเรียน โดยจัดไว้ในกลุ่มพัฒนาบุคลิกภาพ ซึ่งจัดเป็นวิชา บังคับถึง 2 คาบต่อสัปดาห์ (เฉพาะ ม.3 จัดให้เลือก 4 คาบ/สัปดาห์) สำหรับวิชาบังคับ กำหนดให้เรียนเหมือนกันทุกโรงเรียน คือ ม.1 เรียนวิชายืดหยุ่น และป้องกัน ม.2 เรียน วิชาการีฬา และกระบี่ ม.3 เรียนวิชาบาสเกตบอลและตะกร้อ (วิชาตะกร้อ ถ้าไม่จัดเรียน ให้ให้นักเรียนหญิง เลือกวิชาอื่นที่มีคุณค่าทัดเทียมกันมาเรียนแทนได้) ส่วนวิชาเลือกนั้นจัด ตามความถนัด และตามความสนใจของผู้เรียนภายในขอบเขตที่โรงเรียนสามารถจัดให้ได้¹ จะ เห็นได้ว่า วิชาพลศึกษาในรายวิชาบังคับที่จัดมาให้นั้น พยายามที่จะให้มีลักษณะเป็นวิชาสหศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับแนวโน้มของการมัธยมศึกษาที่จะเป็นแบบสหศึกษาต่อไป

ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 ได้กำหนดอายุโดยประมาณของเด็ก ในวัยเรียนในระบบการศึกษา โดยเด็กระดับมัธยมศึกษาที่มีอายุอยู่ในช่วงระหว่าง 12-14 ปี ซึ่งเด็กในช่วงนี้จะมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านการพัฒนาการหลาย ๆ ด้าน ซึ่งเพศชายจะมี พัฒนาการช้ากว่าเพศหญิง 2 ปี โดยการเปลี่ยนแปลงทางเพศหญิงจะเริ่มมีขึ้นเมื่ออายุ ประมาณ 12-14 ปี และชายจะมีการเปลี่ยนแปลงเมื่ออายุประมาณ 14-16 ปี ในระยะ แรกของวัยรุ่นอายุประมาณ 10-12 ปี เด็กชายและเด็กหญิงมักจะมีทัศนคติความรู้สึกเป็น ปฏิปักษ์ต่อกัน เด็กหญิงอายุประมาณ 13-14 ปี ซึ่งมีพัฒนาการทางกายมากกว่าจะเริ่มมี ความสนใจและมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ กับเด็กชายบ้าง ส่วนเด็กชายนั้นจะเริ่มมีความ สนใจในเด็กหญิงเมื่ออายุประมาณ 14-16 ปี ในการเข้าร่วมกิจกรรมนั้น เด็กหญิงต้องการ มีพัฒนาการทางร่างกายเพื่อให้ได้สัดส่วนที่ดีทั้งกาย ส่วนเด็กชายนั้นต้องการสร้างความแข็งแรง แข็งแรง ต้องการการแข่งขัน ต้องการเป็นที่รู้จักในหมู่เพื่อนฝูง²

¹ เขตการศึกษา 9, เอกสารประกอบการอบรมหลักสูตรพลศึกษา ระดับมัธยม ศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (อุตรธานี : เขตการศึกษา 9, 2521), หน้า 3.

² วรศักดิ์ เพ็ชรชอบ, หลักและวิธีสอนวิชาพลศึกษา (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2523), หน้า 51-57.

จากหลักพัฒนาการทางกาย และหลักการทางค่านิยมที่เด็กผู้ชายในวัยรุ่น
 ตอนต้นชอบการแข่งขันและกิจกรรมที่ต้องใช้แรงงานและพลังมาก ตลอดจนชอบการผจญ
 ภัยมากกว่าเด็กหญิง จึงทำให้การจัดกิจกรรมพลศึกษาแบบสหศึกษา ต้องมีการดัดแปลงปรับ
 ประยุกต์หลาย ๆ ด้านเพื่อความเหมาะสม เช่น กฎกติกาต่าง ๆ การให้คะแนน ฯลฯ เป็นต้น
 และในการสอนครูพลศึกษาไม่ใช่สอนแต่ทักษะกีฬาเท่านั้น แต่ต้องสอนให้เป็นคนที่มีสมรรถนะทั้ง
 ทางร่างกายและจิตใจด้วย เช่น การเพิ่มเติมคุณธรรมต่าง ๆ แทรกเข้าไปในกิจกรรมการ
 เรียนการสอนพลศึกษา ได้แก่ ความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ความ
 เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เป็นต้น จะเห็นได้ว่า งานสอนวิชาพลศึกษาเป็นงานที่หนัก และผู้ที่สอน
 พลศึกษาให้ได้ผลดีโดยไม่มีปัญหาต่าง ๆ ใดนั้น จะต้องมีความพร้อม ความเข้าใจในตัวเด็ก
 และคุณสมบัติที่เหมาะสมหลาย ๆ ประการ และโดยเฉพาะในโรงเรียนที่มีการจัดการเรียน
 การสอนเป็นแบบสหศึกษานั้น ครูพลศึกษาจำเป็นจะต้องมีความพร้อม ความเข้าใจในตัวเด็ก
 เพิ่มมากขึ้นไปอีก เพราะการจัดการศึกษาแบบสหศึกษาในโรงเรียน ไม่ได้หมายความว่าแค่
 เพียงว่าการนำเอาเด็กชายและเด็กหญิงเข้ามาเรียนอยู่ในโรงเรียนเดียวกันเท่านั้น แต่
 หมายถึงการเปลี่ยนแปลงแนวคิดในทางการศึกษา การจัดและการบริหารงานโรงเรียน
 การปกครองนักเรียนและชั้นเรียน การจัดการเรียนการสอน การจัดบริการห้องเรียน การ
 จัดกิจกรรมและอีกหลาย ๆ สิ่งหลาย ๆ อย่างที่เกี่ยวเนื่องกับการศึกษาแบบสหศึกษา จะต้อง
 มีการปรับปรุงให้เหมาะสมใหม่หมด สิ่งที่ต้องเตรียมพร้อมเพื่อการศึกษาแบบสหศึกษา เช่น
 การจัดสถานที่เพื่อประโยชน์ของนักเรียนหญิงและชายให้ได้รับความสะดวก เช่น ห้องน้ำ
 ห้องส้วม ห้องพักผ่อน ห้องกีฬา ห้องเรียนวิชาเฉพาะ ฯลฯ เป็นต้น การจัดบริการบาง
 ประเภทสำหรับนักเรียนแต่ละเพศ เช่น วิชาพลศึกษาที่จัดสอนเฉพาะเด็กหญิงหรือเฉพาะ
 เด็กชาย หรือแบบสหศึกษา การจัดโปรแกรมทางค่านิยมภายในโรงเรียนเพื่อส่งเสริม
 ความเข้าใจอันดีระหว่างนักเรียนทั้งสองเพศ การจัดเจ้าหน้าที่ไว้สำหรับปกครองดูแล
 นักเรียนแต่ละเพศโดยเฉพาะ และทางค่านิยมผู้ปกครองก็ต้องสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับคุณค่า
 ของสหศึกษา และแนะนำเกี่ยวกับบทบาทของผู้ปกครองเองว่าควรเป็นอย่างไร นอกจาก
 นั้น การปรับปรุงวิธีการส่งเสริมศีลธรรม การรู้จักหน้าที่รับผิดชอบ การรักษาระเบียบวินัย
 การจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียน

ทางค่านักเรียน จากเหตุผลที่ว่า เด็กนักเรียนเริ่มแต่เรียนชั้นประถมศึกษา ก็มีความแตกต่างกันออกไป ตามความพร้อมของแต่ละโรงเรียน จากการวิจัยของสวัสดี ทรัพย์จำนง¹ และพงษ์ศักดิ์ พูลศรี² พบว่า สภาพการสอนวิชาพลศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษา ส่วนใหญ่ใช้ครูที่ไม่มีวุฒิทางพลศึกษาสอนวิชาพลศึกษา ขาดการนิเทศการสอนและการอบรมหลักสูตรใหม่ ๆ ขาดอุปกรณ์ สถานที่และเครื่องอำนวยความสะดวก และครูพลศึกษาไม่เพียงพอสิ่งเหล่านี้จึงทำให้เด็กนักเรียนที่มาเรียนวิชาพลศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษา มีความพร้อมและพื้นฐานที่แตกต่างกันออกไป สำหรับพัฒนาการของเด็กชายและเด็กหญิงในวัยที่เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นก็มีความแตกต่างกันออกไประหว่างทั้งสองเพศ ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ตลอดจน จำนวนเด็กชายกับเด็กหญิงในแต่ละชั้นแต่ละห้องเรียน ก็มีอัตราส่วนที่ไม่แน่นอน และยิ่งต่างโรงเรียนก็ยิ่งมีความแตกต่างกันออกไปมากขึ้น เช่น บางห้องเรียนอาจมีนักเรียนชายมากกว่านักเรียนหญิง หรือบางห้องอาจมีนักเรียนหญิงมากกว่านักเรียนชายด้วยอัตราส่วนที่ไม่แน่นอน อันจะทำให้เป็นการยากแก่ครูพลศึกษาในการจัดกิจกรรมการสอนให้เหมาะสม ซึ่งจะต้องให้มีลักษณะเป็นสหศึกษาและการสอนแต่ละชั่วโมง จะต้องมีการ เตรียมการสอนใหม่ทุกครั้ง ทำให้เกิดความลำบากและสิ้นเปลืองวัสดุอุปกรณ์ในการ เตรียมการสอนใหม่ ๆ หลายครั้ง

นอกจากนั้น โครงการโรงเรียนมัธยมศึกษา ระดับอำเภอ และโครงการโรงเรียนมัธยมศึกษา ระดับตำบล เป็นโครงการใหม่ของกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ โรงเรียนในโครงการส่วนมากเพิ่งเปิดมาไม่นาน จึงยังขาดความพร้อมหลาย ๆ ด้าน เช่น อุปกรณ์ สถานที่ บุคลากร ฯลฯ เป็นต้น และเพื่อเป็นการประหยัดงบประมาณตลอดจนเพื่อเปิดโอกาสทางการศึกษาให้เท่าเทียมกันทุกคนและทุกเพศ ในอันที่จะได้เข้ารับการศึกษา

¹สวัสดี ทรัพย์จำนง, "ปัญหาการสอนวิชาพลศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น ในจังหวัดพระนคร" (วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2514), หน้า ง.

²พงษ์ศักดิ์ พูลศรี, "การสอนพลศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาของกรุงเทพมหานคร" (วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชาพลศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524), หน้า ง.

โรงเรียนมัธยมศึกษาที่เปิดขึ้นมาใหม่ จึงมีแนวโน้มเป็นแบบสหศึกษาทั้งหมด ซึ่งสหศึกษาเป็นการศึกษาแบบใหม่ที่เพิ่งเริ่มใช้มาไม่นาน ยังมีทั้งผลดีและผลเสีย แตกต่างกันไปตามสภาพสังคมของแต่ละท้องถิ่น

ทางคณาครู จะต้องมีการจัดอัตราส่วนครูชาย และครูหญิงในโรงเรียนให้สมดุลกัน เพื่อประโยชน์ในการปกครองดูแลเด็กนักเรียน สร้างทัศนคติแก่ครูเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อนักเรียนแต่ละเพศ สร้างความเข้าใจแก่ครูเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กทั้งสองเพศ ความต้องการและพฤติกรรมของนักเรียนแต่ละเพศ เป็นต้น ซึ่งครูพลศึกษาในโรงเรียนที่เปิดใหม่ ๆ ยังมีจำนวนน้อย และเพิ่งจะบรรจุมาใหม่ ๆ บางท่านยังขาดประสบการณ์ในการสอน ซึ่งการสอนวิชาพลศึกษาในชั้นเรียนสหศึกษาต้องมีความเข้าใจในการศึกษาแบบสหศึกษา ต้องเข้าใจในพัฒนาการของเด็กทั้งสองเพศ และครูจะต้องมีความพร้อมอยู่เสมอ จะต้องมีการคัดแปลงปรับปรุงกฎกติกาการเล่นใหม่ให้เหมาะสม รวมทั้งจัดเตรียมอุปกรณ์ สถานที่ให้พร้อมและเหมาะสมกับเด็กทั้งสองเพศ

จากเหตุผลดังกล่าวน่าจะเป็นปัญหาในการสอนวิชาพลศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นแบบสหศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นระดับอำเภอและระดับตำบล ซึ่งส่วนมากเพิ่งเปิดขึ้นมาใหม่ ๆ และความคิดเห็นของครูที่มีต่อความสามารถของเด็กเป็นตัวแปรหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการ เรียนของเด็กในระดับชั้นมัธยมศึกษา¹ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจและอยากจะศึกษาถึงความคิดเห็นของครูพลศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการสอนวิชาพลศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นแบบสหศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการจัดการ เรียนการสอนวิชาพลศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นแบบสหศึกษา และเป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงการเรียนการสอนในระดับนี้ให้ดีขึ้นต่อไป

¹สุภางค์ จันทวานิช, "งานวิจัยบางเรื่องเกี่ยวกับการมัธยมศึกษาในประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2521-2522," วารสารการวิจัยทางการศึกษา 2 (พฤษภาคม 2523) : 23.

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูพลศึกษา เกี่ยวกับปัญหาการสอนพลศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น แบบสหศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูพลศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ระดับอำเภอกับระดับตำบล เกี่ยวกับปัญหาการสอนพลศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นแบบสหศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาความคิดเห็นของครูพลศึกษา เกี่ยวกับปัญหาการสอนพลศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ระดับอำเภอกับระดับตำบลที่มีการสอนแบบสหศึกษาเท่านั้น

ข้อตกลงเบื้องต้น

ครูพลศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น แบบสหศึกษาตอบตามความคิดเห็นของตนเอง ตามสภาพของปัญหาที่เกิดขึ้นจริง และถือว่าเป็นคำตอบที่เชื่อถือได้

ครูพลศึกษาชายและหญิง ในฐานะของครูผู้สอนวิชาพลศึกษาเหมือนกัน จึงให้คำตอบที่เชื่อถือได้เท่ากัน

ความจำกัดของการวิจัย

ครูพลศึกษาที่ตอบแบบสอบถามอาจมองปัญหาหรือมีประสบการณ์ในการสอนวิชาพลศึกษา ในระดับชั้น ม.1, ม.2 และ ม.3 ที่เคยสอนผ่านมาแตกต่างกัน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบความคิดเห็นของครูพลศึกษา เกี่ยวกับปัญหาการสอนวิชาพลศึกษา ของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น แบบสหศึกษา
2. เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการเรียนการสอนวิชาพลศึกษาในโรงเรียน แบบสหศึกษาต่อไป
3. เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยทางการเรียนการสอนแบบสหศึกษา และการวิจัยอื่น ๆ ต่อไป

4. เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องในวงการศึกษ ทราบข้อเท็จจริงของความคิดเห็นของครู
พลศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการสอนวิชาพลศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น แบบสหศึกษา
5. เพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรการเรียนการสอนของครู และ
นักเรียนต่อไป

คำจำกัดความของการวิจัย

ครูพลศึกษา หมายถึง ครูสอนวิชาพลศึกษาที่สอนอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
ของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น แบบสหศึกษา ระดับอำเภอกับระดับตำบล

สหศึกษา หมายถึง การเรียนการสอนที่นักเรียนทั้งสองเพศ คือ นักเรียนชายและ
นักเรียนหญิง เรียนรวมกันในห้องเรียนเดียวกันวิชาเดียวกัน

มัธยมศึกษา หมายถึง การศึกษาหลังประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ใช้
เวลาเรียน 3 ปี คือ ม.1 ม.2 และ ม.3 ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2521

การสอน หมายถึง กระบวนการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ หรือการดำเนินการ
การเพื่อให้พัฒนาการที่สมบูรณ์ที่สุดในเด็กแต่ละคน ในที่นี้เน้นกระบวนการที่ดำเนินการโดยครูใน
โรงเรียนมัธยมศึกษา

โรงเรียนมัธยมศึกษาระดับอำเภอ หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ประจำ
อำเภอ สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ที่ตั้งอยู่ในเขตของอำเภอต่าง ๆ ตามโครง
การโรงเรียนมัธยมศึกษา ประจำอำเภอของกระทรวงศึกษาธิการ ที่จะจัดให้มีโรงเรียนมัธยมศึกษา
ประจำขึ้นทุกอำเภอ

โรงเรียนมัธยมศึกษาระดับตำบล หมายถึง โรงเรียนตามโครงการโรงเรียนมัธยม
ศึกษาตอนต้นระดับตำบล สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ที่ตั้งอยู่ในเขตตำบล โดย
จะจัดให้มีโรงเรียนต่อหัวตำบลใหญ่ ตามนโยบายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529)

โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นแบบสหศึกษา หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น
ประจำอำเภอ และโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ประจำตำบล สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวง
ศึกษาธิการ